

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus I. Quomodo profecti sint ex Ægypto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

P A R S III.

Egressus filiorum Israël ex Ægypto.

D I S C U R S U S I.

Quomodo profecti sint ex Ægypto.

Urgebant illos *Ægyptii* ut quam primum exirent, timen-
tes ne forte iterum *Moyſes* illos novis plagis opprimeret.
Itaque cum non darent illis tempus coquendi panes qui-
bus uterentur in via, tulerunt secum massam subactam in faccis,
sine fermento, ut inde cum occasione in itinere coquerent
panes.

Tulit quoque *Moyſes*, inquit Scriptura, ossa *Ioseph* secum, eo quod
adprophet filios *Israel*, dicens: *Visitabit vos Deus, afferte ossa mea hinc
vobiscum.*

Egressi autem sunt per turmas suas, sexcenta fere millia peditum vi-
rorum, inquit Scriptura, absque parvulis: Sed & vulgus promiscuum
innumerabile ascendit cum eis, oves, & armenta, & animantia diversi
generis multa nimis.

Sunt qui putent *Ægypto* egressa esse tricies centena hominum
millia, sic enim faciunt computum suum.

1 Inquiunt, dicit *Moyſes* fuisse sexcenta millia virorum peditum,
& omnes illos armatos, seu milites.

2 Inter illos non numerantur parvuli, nec adolescentes qui nec-
dum attigerant annum vigesimum, nec mulieres, nec senes de-
crepiti, qui omnes simul, dimidiam ut minimum populi partem
conficere solent.

3 Accedebat innumerabile vulgus, qui filios *Israel* sequebantur,
forte ad *Judaismum* conversi.

Ac primo quidem venerunt ad locum quem vocarunt *Socoth*,
ibique fixere tentoria, inde profecti venerunt in *Ethan*, locum
qui jacebat ad limites solitudinis.

Et

Et ecce, inquit Scriptura, Dominus præcedebat eos ad ostendendam viam, per diem in columna nubis, & per noctem in columna ignis, ut dux esset itineris utroque tempore.

Hic jam deinceps in hac profectioe *Israelitarum*, ad terram promissionis, habebimus, poene assidue in figura expressam peregrinationem nostram in hoc mundo ad cælum.

Examinemus primū. Quid fuerit aut qualis ista columna nubis quæ præcedebat per diē. Communis opinio est quod non fuerint duæ columnæ, sed una tantum quæ de die apparebat ut nubes, de nocte ut ignis: Hujus autem columnæ hæ erant proprietates. 1. Præcessit filios *Israel* per annos 40, eosque ex *Egypto* deduxit utique ad terram promissionis. 2. Ostendebat viam, ut scirent qua esset eundem per vasta deserta & invia. 3. Ista columna jam movebatur, jam quiescebat, quando movebatur, movebantur etiam castra *Hebræorum*, quando quiescebat, & manebat stans super tabernaculum, quiescebant & castra. 4. Hæc columna erat valde magna, longa, lata, & crassa instar magnæ turris, ut ab omnibus castris, quæ se facile extendebant ad sex milliaria, ubique videri posset. 5. Movebatur ab Angelo. 6. In hac columna sæpe apparebat Deus, ac loquebatur *Moyse* & *Hebræis*, suamque ostendebat gloriam ac magnificentiam. 7. Hæc columna nubis tota castra obumbrabat, & de die defendebat contra æstum solis, de nocte vero, quando erant densæ tenebræ, illuminabat. Denique paucis verbis sic illam describit *Sapiens Sapient. cap. 10. Deduxit eos in viam mirabili, & fuit illis in velamento diei, & in luce stellarum per noctem.*

Via cali.

Sicut *Israelite* proficiscebantur per desertum, sic nos omnes peregrinamur per mundum, qui nihil aliud est, ut inquit *David*, quam terra deserta, & invia, & inaquosa: In qua nisi aliquis sit qui nobis viam demonstret, necessario debemus errare, & currere in incertum: Propterea providit nobis misericors Deus ductorem, qui nobis idem officium præstet quod columna nubis & ignis præstabat *Judæis*.

Hic ductor non est alius nisi ipse Dei filius *Iesus christus*, qui nos præit ad celestem terram promissionis, ideo dicit *Joan. cap. 14: Ego sum via*. Ipse est ignis & nubes, nubes qua homo, ignis qua Deus: In veteri Testamento, quando populus, inquit *Isaias*, sedebat in tenebris, tantum erat ignis, quia tunc magis opus erat timore & horrore,

horrore, hinc vix aliud clamabant Prophetæ, quam, *Deus noster ignis consumens est, Deus in igne veniet* &c. Sed quando venit lex gratiæ, & tempus misericordiæ, in quo nos jam sumus, factus est nubes, quando humanum corpus assumpsit, sub quo textit suam divinitatem, ut enim cum hominibus conversari posset, venit in carne. In nocte veteris Testamenti non tam copiosè lucebat, in die autem novi omnibus lucet. Propterea omnes vocat ut se sequantur: Quasi diceret: O Homo, quisquis es, tu in hunc mundum venisti non alium ob finem quam ut proficiscaris ad cælum, tota vita tua peregrinandum est, sed viam ignoras, quo ergo aut qua ibis? sequere me, ego te præibo: Si ardor concupiscentiæ te urat, ego ero tibi nubes ut ardorem illum temperem: Si per tenebras peccati progressus es, sequere me, ego ero tibi ignis ut illumine te, *ego enim sum lux que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*, modo velit illuminari; Sed quia plurimi homines magis diligunt tenebras quam lucem, ideo tam multi currunt in præcipitia, frangunt sibi cervices, & pereunt. Defectus non est in luce, sed in hominis voluntate, qui aliam sponte viam ingreditur, quam eam in qua *Christus* præcedit.

Sicuti enim in deserto nisi filii *Israel* viam tenuissent in qua columna nubis & ignis illos præcedebat, poterant ad sinistram aut dexteram deflectere ad viam quæ non ducebat ad terram promissionis, sic variæ sunt viæ in mundo quæ non ducunt ad salutem. *Est via*, inquit *Salomon Prov. cap. 16, quæ videtur homini recta, novissima autem ejus ducunt ad interitum*. Recta videtur, quia jucunda est, vel ut ait *D. Hieronymus Epist. 4. ad Celantiam* quia vitiiis per consuetudinem quasi declivior ac mollior, & veluti quibusdam amana floribus voluptatum, sed illa via, inquit, ducit ad mortem.

De hac via dicebant olim apud *Sapientem cap. 5*: aliquot juvenes voluptuosi: *Ergo erravimus à via veritatis, & justitiæ lumen non luxit nobis, & sol intelligentiæ non est ortus nobis?* Erratis miseri? per quam viam ergo ivistis? per illam quæ tota erat vestita pulcherrimis rosis, fecimus inde coronas quibus nos coronavimus: Crescebat illic præstantissimum vinum, bibimus illud ad ebrietatem: Erant illic amœnissimæ villæ, & horti deliciarum, illic plenas dedimus habenas luxuriæ: Erat illic omne genus voluptatis: Voluptas comædiarum, musicorum instrumentorum & vocum, hæc fuit vita nostra illis nos oblectari.

Tt

Ta

Talem viam ingressi estis ? Ergo verè clamatis : *Erravimus à via veritatis* : Hæc enim non est via illa, in qua *Christus* præit, & lucet, & ideo non est mirum, quod *justitia lumen non luxerit vobis, & sol justitiæ non sit ortus vobis*. Lumen enim illud, & sol ille non lucet nisi in via, qualis erat filiorum *Israel* in deserto, ubi Deus illos ducebat in columna nubis & ignis, non per fertiles campos, sed per terram siccam & aridam, non per amenas planities, sed per asperos montes & rupes, non ubi invenirent abundantiam omnium rerum quibus possent libidini ac voluptatibus indulgere, jam enim deerat panis, & famebant, jam deerat aqua, & sitiebant. In tali via lucet & præit *Christus*, & per illam ducit ad cælum, non ubi rosæ crescunt sed spinæ, non ubi vineæ crescunt, sed ubi vix aqua interdum suppetit ad bibendum, non ubi fructiferæ arbores, sed crucis : Hac eundem est, hac enim nos *Christus* præcedit, adeoque quisquis hanc viam non tenet, non ad terram promissionis tendit, sed ad interitum.

Noli, inquit *Augustinus* in *Psal. 36* per aliam viam velle ire quam per illam qua ipse ivit, dura videtur, sed ipsa est tuta via, alia forte delicias habet, sed latronibus plena est.

Habet & via *Christi* suas delicias, sed vix unquam sine Passione, habet suas dulcedines, sed semper pæne mixtas amaritudine. *Christus* Matrem suam recreavit Pastorum accessu, Regum obsequio, Angelorum musica, sed ubi adolevit, magno cum dolore quæsit illum inter cognatos, videt flagellis lacerum, & morientem in Cruce.

Ipsamet recreatur in nuptiis, excipitur convivio à publicanis, audit vocem Patris de cælo clamantis, *hic est filius meus dilectus*, sed postea esuriit in deserto, expellitur à propriis civibus extra civitatem *Nazareth*, audit *Judeos* clamantes, tolle, Crucifige.

Audiunt .i. Apostoli : *Faciám vos fieri piscatores hominum*, deinde audiunt *Christum* sibi dicentem : *Mitto vos sicut oves in medio luporum*. Verum quid illis feliciter recepto jam in cælum Domino ? Delapsus est in illos Spiritus S, illapsa simul scientia Scripturarum, collata eis omnium linguarum peritia, erecti claudi, baptizata una die tria hominum millia ; sed ii ad quorum imperium claudus exilierat, jacent in vinculis, à vinculis veniunt ad virgas. Quam felix erat *Petrus* cum ambularet super aquas, & quasi triumpharet de mari ? sed quid deinde ? surgit ventus, coepit mergi, & trium-

plum infecutus est timor & clamor. Cum *Hebrai* pedem *Aegypti* efferrent, auro argentoque erant onusti, sed post opes, secuta est fuitis, & fames, & qui agnum comederant, à serpentibus occiduntur. Denique in via *Christi*, numquam delicia sine marore.

Propterea videtur mihi ista via simillima campo in quo *Ionas* Propheta totus lassus consedit. Ibi usque ad delicias exceptus Propheta est. Fecit enim Deus una nocte crescere hederam, quæ intumbrabat *Ionam*, & contra solis ardores tuebatur, & gaudebat: Nondum integro elapso die, non modo exaruit hederam, sed etiam ventus urens immissus est, & tanto ardore æstuabat *Ionas*, ut irasceret, & mortem optaret.

Et ut nullæ forent in via *Christi* deliciae, sed aliud nihil nisi dura, molesta, dolores, tædia, cruciatus, hac tamen eundem est; inquit *Augustinus*, qui enim aliam ingreditur, errat, quia illic non habet *Christum* sibi præeuntem ac prælucentem.

Alterum quod in profectione filiorum *Israel* ex *Aegypto* animadverto, est quod ait Scriptura, scilicet: *Non duxit eos Deus per viam terra Philisthym quæ vicina est, reputans ne forte peniteret eum, si videret adversum se bella consurgere, & reverteretur in Aegyptum: Sed circumdumit per viam deserti, quæ est iuxta mare rubrum.*

Per filios *Israel* jam recenter ex *Aegypto* eductos, significantur peccatores recenter à peccatis conversi. Sicuti ergo Deus filios *Israel* ducere noluit per terram *Philistym* (quæ tamen, ut inquit *Philo lib. 1. de vita Moysis*, non amplius quam trium dierum, itinere distabat à terra promissionis) ne contra illos insurgerent *Philisthini*, & ipsi in *Aegyptum* terrore perculsi, reverterentur; sic non vult Deus peccatores primum conversos obruere tentationibus, nec ab aliis dure tractari, ne redeant ad antiqua peccata.

Hæc est animadversio *D. Gregorii lib. 24. Moral. cap. 13: Ex Aegypto*, inquit, exeuntibus *Israelitis*, ex vicino bella subtrahuntur, quia relinquentibus sæculum, quædam prius tranquillitas ostendi debet, ne ipsa sua teneritudine, atque inchoatione turbati, ad hoc terribi redeant quod evaserunt.

Cum ergo posset Deus spatio ut summum quindecim dierum, illos ex *Aegypto* ducere in terram ad quam tendebant, circumduxit illos quadraginta annis per deserta ne statim initio itineris incidere in manus hostium suorum *Philisthinorum*, & mox ab egressu, iterum redirent unde venerant.

Peccatores
recenter
conversi;

Hinc apparet, inquit *D. Gregorius*, numquam dure aut rigide agendum cum iis qui se convertunt, & jam primum egrediuntur è peccatis suis, ac servitute diaboli, ne malint rursus ad illam servitutem redire, quam Deo cum tot molestiis ac rigore servire.

Unde & bene dixit quidam Interpres: Animæ sanies melius lavacro extergitur quam cauterio. Propterea *Isaias cap. 1.*, agens de peccatis *Iudæorum*, non delet ignem defuisse ad illa curanda, sed conqueritur oleum defuisse. Proculdubio erant ad manum novæ ad incidendum vulnera ista, sed Propheta, volebat habere incisiones, sed fascias oleo illitas ut cum suavitate sanarentur: Oleum poscit, non flammam.

Sic *Christus* mulierem illam *Samaritanam* adulteram excepit suavi ac blanda confabulatione, & sanavit.

Redierat ad Patrem filius prodigus, exceptusque est lauto convivio, supervenit senior frater ex agro, audienque fratrem tam bene exceptum, indignatus est, & ait Patri: *Numquam dedisti mihi hadum, & postquam ille filius tuus, qui devoravit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum*: Quid poterat amarius Patri improperare? Repressit Pater ipse suavitatem; quo modo verberibus, aut asperis verbis, aut pugnis? nullo modo: Hoc unum suaviter illi dixit: *Fili, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt*. Sciat quisque quod vult: Ego pluris facio hujus parentis patientiam in seniore filium, quam commiserationem erga prodigum juniorem: Hic enim inflexione genuum, oculorum lachrymis, orationis submissione, miseris, totiusque corporis illuvie, impetravit à Patre ut bene tractaretur: Facile erat parenti amplexari filium lachrymantem; sed istum alium furentem, & impudentem non modo non arguere, sed filium compellare, ac opimam ei hereditatem promittere, *omnia mea tua sunt*, hoc rarum & arduum. Hoc modo ita delinitus est iste filius, fractusque illius furor blanditiis Patris, ut deinde ne verbum quidem mussarit nec de fratre suo, nec de vitulo illo occiso. Ergo clementia aptior est ad eluendas peccatorum sordes quam rigor, oleum suavitatis, quam ferrum crudelitatis.

Audite quid fecerit Deus, cum totum orbem demersisset sub aquis; ne deinceps homines ad antiqua peccata redirent, dixit ad *Noë Genes. cap. 9*: *Non erunt ultra aquæ Diluvii ad delendam universam carnem, eritque arcus meus in nubibus*: Vult inire fœdus cum ho-

hominibus ne amplius peccent, non dicit se suspensurum in aëre ingentem macharam, aut nubes disrupturum horrendis fulminibus ad terrorem, sed ponam, inquit, arcum meum in nubibus, quid illo arcu amariius? quasi diceret. Nolo peccata compefcere metu supplicii, quæ scio melius compefcenda Arcu Triumphali clementiæ: Nam peccatorum animi melius ad divinum amorem trahuntur blanditiis quam minis: Nimiûs vigor ac crudelitas illos abigit, cogitque reverti ad servitutem diaboli unde exiverant. Aut ergo Deum imitare, aut si nolis, quid te immisces peccatoribus excipiendis, quando plus damni infers quam commodi.

Dicat mihi aliquis, si potest, ubi se *Christus* sævum præstiterit, vel imitem in lapsos, & tu lachrymantem *Christi* filium tantum non calcibus abigis à te. Peccavit, inquires: Numquid prodigus peccaverat? numquid non erraverat *Magdalena*? numquid innocens erat latro qui pendeat in Cruce? & quam largè copioseque illis blanditus est *Christus*? primum excepit convivio, alium excepit in Regno, nescioque an plus indullerit filio prodigo, quando illum osculo excepit, an *Magdalena*, quando permittit illi ut pedes suos oscularetur, lachrymisque rigaret?

Unde ergo erupit, truculentia ista ignota penitus Euangelio, quæ affusos ad nostros pedes pœnitentes proculcamus ut lutum, vix eis abfolutione scelerum impartita, postquam conviciorum indulgentes procellam effudimus?

DISCURSUS II.

Persequitur Pharaon cum exercitu filios Israël, dividitur Mare rubrum, transeunt sicco pede filii Israël, Pharaon cum suis submergitur.

Am duobus diverfis locis fixerant tentoria sua filii *Israel*, prout illos ducebat columna nubis & ignis. Primo in *Socoth*, deinde in *Etham*; quando Deus imperavit *Moyfi* ut inde migrarent, & in alia plane parte sua castra locarent juxta Mare, in loco dicto *Beelfepbon*, ita ut à sinistris vallati essent Mari, à dextris, & ante, præruptis montibus, adeoque ita conclusi ut vix daretur exitus: Ubi autem *Pharaon* intellexit illos non recto itinere incedere, & non abiisse ad